

ნანა იობიშვილი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ქუთაისი, საქართველო

nana.iobishvili@atsu.edu.ge

<https://doi.org/10.52340/lac.2024.09.24>

გასართობი თოქშოუსა და ახალი ამბების ზოგადი სტრუქტურული შედარება

საკვანძო სიტყვები: თოქშოუს ინტერვიუ, ახალი ამბების ინტერვიუ, გადაცემის გამხსნელი სიგნალები, გადაცემის დახურვა, საუბრის ანალიზი (CA).

პროტოტიპული ახალი ამბების ინტერვიუს აღწერით საშუალება გვძლევს განვასხვავოთ ახალი ამბების ინტერვიუ თოქშოუს ინტერვიუსაგან. გთავაზობთ მონაწილეების, თემატიკის და პროტოტიპული ინტერვიუს ფორმის აღწერას. **ინტერვიუერი (Interviewer-IR)** არის პროფესიონალი ჟურნალისტი და არა მიკერძოებული ადვოკატი ან ცნობილი ადამიანების გამართობი. **რესპოდენტებს (რეციპიენტებს) (Interviewee-IE)** აქვთ გარკვეული კავშირი ბოლოდროინდელ ახალ ამბებთან, როგორც პირველადი მონაწილეები (მაგალითად, სახელმწიფო მოხელეები), ან ინფორმირებული კომენტატორები (მაგალითად, სერტიფიცირებული ექსპერტები). აუდიტორია არ თამაშობს აქტიურ როლს ინტერაქციაში. დისკუსია ჩვეულებრივ ფოკუსირდება ბოლოდროინდელი ახალი ამბების მოვლენებთან დაკავშირებულ საკითხებზე, ძალიან ფორმალური ხასიათისაა და უპირველესად იმართება კითხვა-პასუხის რეჟიმში (კლეიმენი და ჰერიტეჯი, 2002:7).

ახალი ამბების ინტერვიუს ასპექტების განხილვა კარგი საწყისია ახალი ამბებისა და თოქშოუს ინტერვიუების შედარებისათვის. რითაც ცხადი გახდება, რომ თუ ჩვენ ყოველდღიურ საუბარს და ახალი ამბების ინტერაქციას კონტინუუმის ორ ბოლოში განვათავსებთ, თოქშოუ იქნებოდა სადმე შუალედში. მიუხედავად იმისა, რომ თოქშოუ ახალი ამბების ინტერვიუსთან უფრო ახლოსაა, მათ ჩვეულებრივი საუბარის თვისებებიც აქვთ.

განსხვავებების განხილვისას მიზანშეწონილია გამოვყოთ ანალიზის ორი დონე: ინტერვიუს **გარემო (ჩარჩო)** და თავად საუბრის სტრუქტურა. **გარემოში (ჩარჩოში)** შედის ინტერვიუერისა და რესპოდენტის (რეციპიენტის) პროფესიული როლი, აუდიტორიის როლი და ატმოსფეროს (ვითარების) ტიპი. როდესაც თავად საუბრის სტრუქტურას ვხე-დავთ, შეიმჩნევა განსხვავებები ჯერის აღების სისტემებში. **გახსნები (დასაწყისები)** და **დახურვები** განსხვავდება, ისევე როგორც ინტერვიუერისა და რესპოდენტის (რეციპიენტის) მონაწილეობა საუბარში. I დონე კონტექსტის სოციოლოგიური კონცეფციის მსგავსია და აქცენტს აკეთებს გარემოზე; იმ ასპექტებს, რასაც თოქშოუს კონტეინერში (სათავსოში) შესვლისას ვნახავთ. II დონე უფრო მეტად კონცენტრირებულია მონაწილის ამ კონტეინერში (სათავსოში)

ორიენტირებაზე.

პროტოტიპული ახალი ამბების ინტერვიუს აღწერაში ს. კლეიმანმა და ჯ. ჰერიტეჯმა აღნიშნეს, რომ ახალი ამბების ინტერვიუერი პროფესიონალი ჟურნალისტია. გასართობი თოქშოუს წამყვანები, როგორც წესი, არიან ტელეწამყვანები ან კომიკოსები, მაგალითად ჯონათან როსი არის სატელევიზიო და რადიო წამყვანი, ხოლო ჯეი ლენო მაღალი დონის იუმორისტი და სატელევიზიო ფიგურა. ისინი უფრო მეტად არიან დაკავშირებული გასართობ ინდუსტრიასთან, ვიდრე ინფორმაციის სამყაროსთან. შესაბამისად, გამოკითხული სტუმრებიც ასევე განსხვავდებიან. ახალი ამბების ინტერვიუერები, როგორც წესი, ინტერვიუს იღებენ კოლეგა ჟურნალისტისგან, რომელიც სტუდიაში შემოდის ან ახალი ამბების გასაშუქებლად ადგილზე იმყოფება. რესპონდენტი შესაძლოა ასევე იყოს პოლიტიკოსი, პროფესორი ან კრიტიკოსი, რომელსაც ახალი ამბების შესახებ ეკითხებიან პროფესიულ აზრს. ამ უკანასკნელი ჯგუფის საერთო მახასიათებელია ის, რომ ისინი არიან ადამიანები, რომლებსაც ავტორიტეტული ფუნქცია აქვთ. ამ ჯგუფის წევრი ხშირად გასართობ თოქშოუშიც ჩნდება. მისი გარემო განსხვავებულია ახალი ამბების ინტერვიუსაგან.

ქ. ილი წერს, რომ ექსპერტებისგან განსხვავებით, რომლებსაც ახალი ამბებისა და პოლიტიკურ ინტერვიუებში კითხვებს უსვამენ და კონსულტაციებისათვის მიმართავენ და რომლებიც, როგორც მოსალოდნელია, თითქმის მხოლოდ თავიანთი ინსტიტუციური როლის შემსრულებელი არიან, გასართობ თოქშოუში მონაწილე სტუმრები და ექსპერტები ჩვეულებრივ, რადიკალურად განსხვავებულ ინსტიტუციურ როლს ასრულებენ, ისინი ნაწილობრივ თავიანთ პროფესიულ როლებს ასრულებენ, ნაწილობრივ კი, როგორც ჩვეულებრივი პიროვნებები - სოციალურ/პირად როლებს (ილი, 2001:231).

ახალი ამბების ინტერვიუში ექსპერტებს, პოლიტიკოსებსა და კრიტიკოსებს ეკითხებიან მოსაზრებებს ახალი ამბების შესახებ. გასართობ თოქშოუებშიც ასევე მათ სთხოვენ პროფესიულ მოსაზრებებს; ამასთან, ისინი მოწვეულნი არიან, რათა დამატებით ისაუბრონ საზოგადო ინტერესის სფეროებზე, როგორცაა პირადი ცხოვრება და იმჟამინდელი საქმიანობა. ახალი ამბების ინტერვიუში უფრო ფორმალური ატმოსფეროა, ხოლო გასართობ თოქშოუში უფრო არაფორმალური და გასართობი. ხშირ შემთხვევაში თოქშოუს სტუმრები კარგად იცნობენ გასართობ სამყაროს. მათი უმრავლესობა მსახიობი, რეჟისორი, კომიკოსი, წამყვანი, მუსიკოსი, სპორტსმენი და ა.შ. არიან.

საუბრის ანალიზის (CA) ფარგლებში უფრო საინტერესოა ის, რომ საუბრის სტრუქტურა ახალი ამბების ინტერვიუებში განსხვავდება თოქშოუებისგან. ი. ჰატჩი აღნიშნავს, რომ საუბრის ანალიზი (CA) აჩვენებს იმას, რომ სამაუწყებლო საუბრის შუამავლობა არის სამაუწყებლო მოსაუბრეების აქტიური სამუშაო, მნიშვნელობა არ აქვს იქნება ეს საზოგადო თუ პროფესიონალური, რომელიც სრულდება საუბრის თანმიმდევრობისა და ჯერის მონაცვლეობის სტრუქტურით (ჰატჩი, 2006:163).

ახალი ამბების ინტერვიუებში ჯერის აღების სისტემა წინასწარ არის განაწილებული: ინტერვიუერები შემოიფარგლებიან კითხვების დასმით, ხოლო მოპასუხე მხარეები - რესპოდენტები (რეციპიენტები) პასუხობენ. გასართობი თოქშოუებიც ასევე შედგება კითხვებისა და პასუხისგან, მაგრამ ჯერების განაწილება განსხვავებულადაა შემუშავებული. ასეთ საუბარში ინტერვიუერი და მოპასუხე მხარე ნაკლებად შეზღუდულნი არიან.

დ. გრეიტბახის აზრით, ეს განპირობებულია სხვადასხვა აუდიტორიის ჩვეულებებით. მაშინ, როდესაც ახალი ამბების ინტერვიუში აუდიტორია პირველადი მიმღები პირია, თოქშოუს ინტერვიუებში ხშირად დაგეგმილია სატელევიზიო ან რადიო აუდიტორიის მიენიჭოს მსმენელის როლი (გრეიტბახი, 1988:424). ამ მოსაზრებას აჟღერებენ ასევე ჯ.

ჰერიტეჯი და ს. კლეიმენი, როდესაც ამბობენ, რომ ახალი ამბების ინტერვიუებში ის აუდიტორიაა, რომლისთვისაც იქმნება ინტერვიუ (ჰერიტეჯი და კლეიმენი, 2010:29). რა თქმა უნდა, თოქშოუებში აუდიტორიის განსხვავებულ როლს გარკვეული შედეგები მოაქვს.

ერთ-ერთი ასეთი შედეგი გახლავთ გაგრძელებების (continuers) გამოყენება. ახალი ამბების ინტერვიუებში არ იყენებენ მათ, ხოლო თოქშოუს წამყვანები კი. გაგრძელებები (continuers) - ნიშანს აძლევს პასიურ მიმღებს ან მსმენელს. ე. შეგლოფი განმარტავს გაგრძელებებს (continuers), როგორც ქცევით ნიშნებს (behavioural tokens) - მაგალითად, აჰ ჰაჰ, მმ ჰმ და ჰო (uh huh, mm hm, and yeah) - რომელთაც ადრესატები (რეციპიენტები) რეგულარულად იყენებენ გადასვლის (რელევანტურ) შესაბამის ადგილებში, საუბრის ფართო ერთეულის განმავლობაში (შეგლოფი, 1982; გრეითბახი, 1988:411). ამ ნიშნებს წინ უძღვის და მოსდევს მორიგეობით (ჯერის ადებით) ამბის გადმოცემა. გაგრძელებლები მიუთითებენ, რომ მსმენელი უსმენს და ის არ აპირებს სასაუბრო სიტყვით გამოსვლას. მათ გამოყენებას აქვს ორი მიზანი: პირველ რიგში, თოქშოუს წამყვანები იყენებენ გაგრძელებლებს (continuers), მათი, როგორც ძირითადი მიმღებების როლის დასამტკიცებლად. მეორეც, წამყვანები აჩვენებენ, რომ ისინი ყურადღებას აქცევენ სტუმრის ნათქვამს. ისინი ამ ნიშნებს იყენებენ გადასვლის (რელევანტურ) შესაბამის ადგილებში იმის მისანიშნებლად, რომ ისინი კვლავ მისდევენ (უსმენენ) და რომ მოსაუბრეს შეუძლია გააგრძელოს თავისი ამბავი.

გასართობი თოქშოუს სტუმრები ხშირად წარმოადგენენ პირადი გამოცდილების ამბებს. ეს ამბები არის მრავალერთეულიანი, საუბრის გაფართოებული ჯერები (multi-unit, extended turns at talk) (ლიდიკოუტი, 2007:279). მართალია, ახალი ამბების ინტერვიუებშიც გვხვდება მრავალერთეულიანი საუბარი (multi-units at talk), მაგალითად, როდესაც ინტერვიუერი ახსენებს მომხდარს. ამასთან, ეს მონაცვლეობები არ არის თოქშოუებში ამბების თხრობის ხერხის სადარი. ისტორიები (ამბები) ხშირად ხდება და ისინი მოგვითხრობენ ერთგვარ პირად გამოცდილებას ან როგორც ჯ. ტორნბოროუ ამბობს, სატელევიზიო თოქშოუების ერთ-ერთი განმასხვავებელი თვისება არის საზოგადო გამოცდილების ნარატივიზაცია (ტორნბოროუ, 2001:117).

გასართობი თოქშოუს ინტერაქცია ყოველდღიური დისკურსისგან იმით განსხვავდება, რომ ასეთ თოქშოუებში ხშირად არის იმის პრაქტიკა, რომ არ მოხდეს ამბის შესავლის თავდაპირველად წარდგენა. ამის ახსნა შეიძლება იმით, რომ სტუმრები თვლიან, რომ მათ შეუძლიათ თავიანთი ამბების მოყოლა, რადგან ისინი სწორედ ამისათვის არიან იქ. შესაბამისად, თოქშოუს წამყვანები იყენებენ არა მხოლოდ გაგრძელებლებს, არამედ შეფასებებს და მოწონებას. მასპინძლები, როგორც წესი, ადგენენ შეფასებებსა და კომენტარებს, როდესაც პირადი გამოცდილების ამბებს იზიარებენ. ამასთან, როდესაც საჯარო პოლიტიკისა და საზოგადოებრივი დაპირისპირების საკითხები წამოიჭრება, ისინი ჩვეულებრივ მათი ამ საგნების გამოყენებაში უფრო მეტად დაცულნი არიან (გრეითბახი, 1988:425).

როდესაც პირადი გამოცდილების ამბებია მოთხრობილი, სამეტყველო სიტუაცია ახლოსაა ყოველდღიური საუბრის (everyday conversation) სიტუაციასთან. ეს არის სიტუაცია, რომელშიც მონაწილეები ამგვარ კომენტარებსა და შეფასებებს წარმოქმნიან. სიტუაცია, რომელშიც განიხილება საჯარო პოლიტიკის საკითხები, ასახავს ინსტიტუციურ საუბარს და თუ ინტერვიუებში წარმოადგენენ შეფასებებს ამ ტიპის სიტუაციებში, ეს მათი „პროფესიული მთლიანობის კომპრომეტირებას მოახდენს“ (გრეითბახი, 1988:425). დ. გრეითბახმა აღნიშნა ის ფაქტი, რომ გაგრძელებების გამოყენება მეტწილად ნეიტრალურია, შეფასებები კი არა;

კიდევ ერთი საკითხი, რომელიც ეხება ახალი ამბების ინტერვიუებისა და თოქშოუების

სტრუქტურას, ცხადი ხდება ახალი ამბების ინტერვიუების გახსნისა და დახურვის თოქშოუებთან შედარებისას. ს. კლეიმენი და ჯ. ჰერიტეჯი წერენ, რომ, ინტერვიუებზე და რესპოდენტს (რეციპიენტს) შორის ინტერაქციულ გაცვლებზე უფრო მეტად ჩვეულებრივი გახსნები შედგება მხოლოდ ინტერვიუერის (IR) მიერ წარმოებული გახანგრძლივებული მონოლოგისგან, რომ საუბრის დაწყების ნაკადი პირდაპირ მიმართუ-ლია უფრო მეტად აუდიტორიაზე, ვიდრე რესპოდენტზე (რეციპიენტზე) (IE)” (კლეიმენი და ჰერიტეჯი, 2002:59).

როდესაც ახალი ამბების ინტერვიუს გახსნას აღწერენ, ს. კლეიმენი და ჯ. ჰერიტეჯი ამტკიცებენ, რომ ინტერვიუს მონაწილე მხარეები მხოლოდ იშვიათად ესალმებიან - **hellos and good evenings** (გამარჯობა და საღამო მშვიდობის) , ასევე არ არსებობს პირადი კითხვები, როგორცაა - **How are you? - „როგორ ხარ?”**. ამასთან, უფრო ხშირია სხვაგვარი მისალმებები. ხშირია ისეთი არავერბალური ნიშნების გაცვლა, როგორცაა ხელის ჩამორთმევა და გადაკოცნა. ხშირად მონაწილეები ერთმანეთს სხვადასხვა სიტყვებს ეუბნებიან, მაგრამ ეს არ ისმის, რადგან შესავალი მუსიკა ფარავს საუბარს.

დახურვისას კი თოქშოუები მჭიდროდ უკავშირდება ახალი ამბების ინტერვიუებს. ს. კლეიმენი და ჯ. ჰერიტეჯი აღნიშნავენ, რომ ახალი ამბების ინტერვიუებისათვის მიზანშეწონილია ჰქონდეთ დრო, რომ შეწყვიტონ შეხვედრა დროის წინასწარ განსაზღვრულ მონაკვეთში ან ბევრად არ გადააშორონ მას. ასე იმიტომ ხდება, რომ ახალი ამბების ინტერვიუ მაუწყებლობის დაგეგმვის მოთხოვნების შესაბამისად შეზღუდულია დროში. გასართობი თოქშოუს წამყვანები სამაუწყებლო საუბრების დროის შეზღუდვების შესახებ ინფორმირებულობას ავლენენ კომერციული შესვენების გამოცხადებისას და ინტერვიუს დასრულებისას. მართლაც, ახალი ამბების ინტერვიუებშიც ინტერვიუერი განსაზღვრავს როდის დასრულდება საუბარი. ეს რადიკალურად განსხვავდება ჩვეულებრივი საუბრის-გან, სადაც საუბრის დასასრული ჩვეულებრივ წინასწარ არ არის განსაზღვრული (კლეიმენი და ჰერიტეჯი, 2002:73).

ჩვეულებრივი საუბრების დახურვა ხდება რიტუალიზებული დამშვიდობებების გაცვლით, როგორცაა „**ნახვამდის**” - ‘**goodbye**’ ან მისი ეკვივალენტები. ეს ასე არ ხდება ახალი ამბების ინტერვიუებში, როგორც ს. კლეიმენი და ჯ. ჰერიტეჯი აღნიშნავენ, ახალი ამბების ინტერვიუების დახურვა, პირიქით, გამოირჩევა რიტუალიზებული გამოსამშვი-დობებლების არარსებობით. ასევეა გასართობ თოქშოუებშიც. გასართობი თოქშოუს დახურვა ჰგავს ახალი ამბების ინტერვიუების დახურვას, სადაც მაღლიერების გამოხატვა - არის რეაქცია და აღვიძებს მათ როლზე დაფუძნებულ თვითმყოფადობას და იმ ამოცანას, რომელშიც ისინი მონაწილეობდნენ (კლეიმენი და ჰერიტეჯი, 2002:74). ამასთან, მაღლიერების გამოხატვის სახეები განსხვავდება ახალი ამბების ინტერვიუებისაგან. ახალ ამბებში ინტერვიუერი, როგორც წესი, ძალიან მოკლედ მაღლობას უხდის თავის რესპოდენტს (რეციპიენტს). კიდევ ერთი განსხვავება, რომელიც გასართობი თოქშოუს დასრულებას ახასიათებს და განსხვავდება ახალი ამბების ინტერვიუებისგან არის ის, რომ წამყვანი და სტუმარი ხშირად ხელს ართმევენ ერთმანეთს. როგორც წესი ეს არ ხდება ახალი ამბების ინტერვიუებში.

და ბოლოს თოქშოუები განსხვავდება ახალი ამბების ინტერვიუებისაგან მრავალი თვალსაზრისით. თოქშოუები გასართობი სახეობაა. შესაბამისად, თოქშოუს წამყვანი პროფესიონალი ჟურნალისტი არ არის, საუბარი გასართობია და სტუმრები გასართობი ინდუსტრიის წარმომადგენლები. თოქშოუებში აუდიტორიას პირადად არ მიმართავენ; ამიტომ ინტერვიუერი იყენებს გაგრძელებებს და წარმოადგენს შეფასებებს საჭიროების შემთხვევაში. ჯერის აღების სისტემა არ არის მისი მკაცრი გაგებით წინასწარ განაწი-ლებული და მოიცავს უფრო ხშირად მრავალ ერთეულიან ჯერებს. ახალი ამბების ინტერვიუების

გახსნისგან განსხვავებით, თოქშოუების გახსნა საკმაოდ პირადია. ახალი ამბების ინტერვიუების გახსნის მსგავსად, თოქშოუები იწყება შესავლით, რომელიც მიმართულია აუდიტორიისაკენ. ახალი ამბების ინტერვიუების დახურვისგან განსხვავებით, თოქშოუს წამყვანები აქებენ თავიანთ სტუმრებს და ხელს ართმევენ. ახალი ამბების ინტერვიუების დახურვის მსგავსად, თოქშოუს წამყვანი დამშვიდობების ნაცვლად მადლობას უხდის თავის სტუმარს და სტუმრის საპასუხო რეაქცია აქაც შეზღუდულია.

გასართობი თოქშოუს ინტერვიუებში წამყვანი იყენებს უამრავ სამეტყველო ტაქტიკას, რომლებიც აუცილებელია ინტერაქციის ორგანიზებისთვის. კომუნიკაციის დაწყებისა და შეწყვეტის, მეტყველების ინიციატივის დათმობისა და შენარჩუნების ტაქტიკა ყველაზე პოპულარული და ფართოდ გავრცელებულია. სამეტყველო ტაქტიკის არჩევანი დამოკიდებულია დისკურსის ტიპზე, კომუნიკატორთა ურთიერთობებსა და ინტერაქციის სტადიაზე.

შეჯამების სახით გვსურს, აღვნიშნოთ, რომ უმთავრესი მახასიათებელი წარმატებული საუბრისა და ინტერაქციისა არის ჯერის დაცვა. ამგვარად, იგი მეტნაკლებად კარგადაა შენარჩუნებული გასართობ შოუებში თუ მას შევადარებთ პოლიტიკურ თოქშო-უებს, რომლებიც ხშირად გადაიზრდება ხოლმე ცხარე კამათში და აღარავინ იცავს რიგობითობის კულტურას, შეიძლება ფიზიკური და სიტყვიერი შეურაცხყოფაც კი მიაყენონ მოსაუბრეებმა ერთმანეთს და წამყვანიც ვეღარ აკონტროლებს დიალოგს. ამდენად, თავაზიანი რეგისტრის შენარჩუნება გასართობი შოუების დროს უფრო ადვილია, განსაკუთრებით კი მონაწილეებისა და წამყვანთა მისალმება-დამშვი-დობების დროს.

ლიტერატურა:

1. გრეითბახი დევიდი, 1988. Greatbatch David, 1988. *A turn-taking system for British news interviews*. *Language in Society* 17, 401-430.
2. ილი კორნელია, 2001. Ilie Cornelia, 2001. *Semi-institutional discourse: The case of talk shows*. *Journal of Pragmatics* 33. 209-254.
3. კლეიმანი სტივენი და ჯონ ჰერიტეჯი, 2002. Clayman, Steven & John Heritage. 2002. *The news interview. Journalists and public figures on the air*. Cambridge: Cambridge University Press.
4. ლიდიკოუტი ანტონი, 2007. Liddicoat Anthony, 2007. *An introduction to Conversation Analysis*. London: Continuum.
5. ტორნბოროუ ჯოანა, 2001. Thornborrow Joanna, 2001. *Has it ever happened to you? Talk show stories as mediated performance*. In Andrew Tolson (ed.), *Television talk shows. Discourse, performance, spectacle*, 117-137. Mahwah: Erlbaum.
6. ჰატჩბი იანი, 2006. Hutchby Ian, 2006. *Media talk. Conversation Analysis and the study of broadcasting*. Milton Keynes: Open University Press.

Nana Iobishvili

Akaki Tsereteli State University

<https://doi.org/10.52340/lac.2024.09.24>

A general structural comparison of entertainment talk show and news interview

Abstract

The presented article, as one of the interesting and relevant topics, deals with the general structural comparison of entertainment talk shows and news interview. Although television talk shows are clearly created in an institutional setting, the conversation in these shows is less regulated and more spontaneous than in other interactive events that usually take place in a television studio. For example, such as political debates and news interviews. Television shows are shaped by economics and politics, the profit interests of media companies, and the political interests of states. Television shows are much more than commodities and state instruments of cultural nationalism.

Interactions in entertainment talk shows share some of the characteristics of everyday conversation that are not presented in other types of broadcast conversations. In entertainment talk shows, you can't plan everything in advance, and the situational interaction often takes a completely unexpected form. By discussing and analyzing these and other issues, we would like to make a general structural comparison of entertainment talk shows and news interview.

Keywords: talk show interview, news interview, talk show opening, talk show closing, conversation analysis (CA).